

EUROPA
NOSTRA

ÅRSMELDING EUROPA NOSTRA NORGE (ENN) FOR 2012

Organisasjonsnr. 994.254.308

INNLEDNING

Det har vært avholdt fire styremøter i 2012. I styret sitter Erik Schultz, formann, Seppo Heinonen, viseformann, Eirik Saxvik, sekretær, Magdalena Eckersberg, Tore Edvard Bergaust, Gunnar Stavseth, (varamann) og Axel Mykleby (varamann).

Styrets arbeid har igjen vært rettet mot tiltak og aktiviteter i Norge, og mot initiativ, prosjekter og møter initiert fra hovedorganisasjonen Europa Nostra (EN) i Haag. Se www.europanostra.org

ÅRSMØTE 2012

Årsmøtet ble avholdt i Magistratgården i Fortidsminneforeningens lokaler 13. mars med 20 medlemmer til stede. Årsmelding og regnskap ble gjennomgått og godkjent. Eirik Saxvik, sekretær, Magdalena Eckersberg og Axel Mykleby, varamedlem var på valg. De tok gjenvalg. Etter årsmøtet redegjorde seniorarkitekt Thor Krogh, prosjektleder i Forsvarsbygg Utvikling, for planer og status for Akershus festningsområde og Kvadraturen. Det var meget løfterike planer for en bredere bruk av området som nå er under realisering. Følg med!

MÅL OG STRATEGI

Som en nasjonal enhet innenfor Europa Nostra er den norske foreningens arbeid i stor grad en videreføring av moderorganisasjonens mål og handlingsplaner. Europa Nostras ambisjon er å samordne og styrke arbeidet med å ta vare på den europeiske kulturarven på det lokale, regionale og nasjonale plan.

Gjennom tett oppfølging av etablerte europeiske organer som EU og Europarådet, arbeider Europa Nostra for å bedre rammene for en bærekraftig utvikling av den europeiske kulturminnepolitikken. Et kontor i Brussel ble åpnet i 2010.

Gjennom ulike tiltak forsøker Europa Nostra å styrke bevisstheten knyttet til kulturminner i befolkningen, politikere, fagmiljøene og beslutningstagere. Mest kjent er den årlige pristildelingen; EUs Kulturminnepriser/Europa Nostra Awards, som tildeles spesielt dyktig gjennomførte restaureringsprosjekter, arkitekter, håndverkere og andre fra hele Europa. Prisvinnerne tjener som eksempler til etterfølgelse.. Kampanjer for å reise en opinion for kulturminner som er truet av forfall, rivning, byutvikling osv., er et annet tiltak for å heve folks bevissthet knyttet til kulturminner. I disse dager setter Europa Nostra i gang en ny, stor aksjon hvor også den norske organisasjonen kan bli involvert. Se under.

Med ca. 250 europeiske kulturminneorganisasjoner som medlemmer og ytterligere 150 institusjoner med tilhørighet til kulturminnearbeidet som assosierte medlemmer har Europa Nostra et bredt og dypt nettverk over hele Europa. Organisasjonen dekker de fleste aspekter innenfor kulturminnearbeid og besitter stor faglig kompetanse. Norske medlemmer vil kunne dra nytte av dette nettverket.

MEDLEMSMØTER

Det ble arrangert et sensommermøte på Markerud Gård i Nittedal 23. august. Det var omvisning så vel i den tilbakeførte haven som i hovedhuset, etterfulgt av et utsøkt aftensmåltid med lokal mat, til dels fra egen have. Omvisningen av Anne Prydz Sæterdal, hennes sønn arkitekt Kjetil Sæterdal og landskapsarkitekt Jan Høvo var meget pedagogisk og ga et praktisk innblikk i de utfordringer man står foran når store restaureringsoppgaver skal settes i gang og gjennomføres av en familie! Besøket hadde 26 deltakere.

Tirsdag 18. september hadde vi for første gang gleden av å kunne invitere til et møte for medlemmer og andre interesserte på Risvollen, i forbindelse med vår generalsekretær Snenska Quaedvlieg-Mihailovic besøk i Oslo. (Se under). Hun foretok en bred gjennomgang av Europa Nostras organisasjon, mål, strategi og pågående prosjekter og utfordringer, som alltid med stor entusiasme og gode overheads. Det var 30 deltakere.

"RYDD ET KULTURMINNE" VINNER AV EU'S KULTURMINNEPRIS!

Norsk Kulturarvs prosjekt "Rydd et kulturminne" ble nominert fra Norge som deltager i EUs Kulturminnepris/Europa Nostra Awards 2012, kategori 4, dvs. klassen for "Utdannelse, opplæring og bevisstgjøring". Det var første gang et prosjekt fra Norge deltok i denne klassen. I alt ble 39 prosjekter fra hele Europa bedømt. "Rydd et kulturminne" ble bedømt som beste prosjekt og vant EUs Grand Prix samt Euro 10.000. Den lokale seremoni fant sted på Sæterhytten på Bygdøy 19. oktober i nærvær av bl.a. Riksantikvaren, EUs ambassadør til Norge, vår generalsekretær, Norsk Kulturarv, vårt styre mfl. Norsk Kulturarv var ansvarlig for arrangementet.

OMTALE AV EUROPA NOSTRA I NORSKE MEDIER

I forbindelse med ovennevnte pristildeling fikk vår generalsekretær et to siders oppslag i Aftenposten mandag 24. september. Hun ble også intervjuet i høstnummeret av Fortidsvern, Fortidsminneforeningens medlemsblad (opplag 7.000). Norsk Kulturarvs medlemsblad Kulturarven (opplag 7.000), har gitt Europa Nostra fyldig omtale i høst i forbindelse med pristildelingen. I sitt julenummer hadde de et bredt portrettintervju med vår formann Erik Schultz.

Da pristildelingen til Norsk Kulturarv ble annonsert i Lisboa i juni, fikk naturligvis også Europa Nostra en hel del omtale i norske lokalaviser og et par riksdekkende aviser. Norsk Kulturarv kjører i gang et nytt "Rydd et kulturminneprosjekt" til våren. Det er allerede fullfinansiert. Det vil igjen bidra til oppmerksomhet mot Europa Nostra.

I sum må vi kunne si oss fornøyd med den oppmerksomhet Europa Nostra har fått som et resultat av pristildelingen og Sneska Quaedvlieg-Mihailovics besøk i Oslo.

TILDELING AV FREDSPRISEN TIL EU

I forbindelse med Fredsprisutdelingen til EU i Oslo Rådhus 10. desember, var Europa Nostras Executive President Denis de Kergorlay, vår generalsekretær samt Erik Schultz til stede. Det korte besøket i Oslo ble benyttet til et første møte med mellom Riksantikvar Jørn Holme og Denis de Kergorlay.

NY KULTURMINNEMELDING

Miljøvernminister Erik Solheim annonserte sent på høsten 2011 at det vil bli lagt frem en ny kulturminnemelding innen utgangen av 2012. Den ventes nå fremlagt i vårsesjonen 2013 sannsynligvis i månedsskiftet april/mai. Basert på at Stortingsmelding nr 16, 2004/05 (Kulturminnemeldingen) hadde et tidsperspektiv frem til 2020, har departementet valgt å foreta en gjennomgang og oppdatering av stortingsmeldingen for å vurdere avstanden mellom de mål som ble etablert den gang og dagens virkelighet. I tillegg vil man se på endringer som har skjedd siden 2005, og som ikke ble tatt opp i stortingsmeldingen. Ifølge departementet vil dette bli en stortingsmelding "light". Det er ventet at Energi- og miljøkomiteen vil behandle meldingen før sommeren.

Styret i Europa Nostra Norge avga sine uttalelser til Miljøverndepartementet 20. november 2012. Dette har vært en ganske betydelig oppgave for styret. Vi har mottatt mange positive tilbakemeldinger fra våre medlemmer og andre etter at våre innspill ble sendt til alle våre medlemmer i forbindelse det nye året. Vårt hovedbudskap er at Kulturminnefondets bevilgningsrammer og Riksantikvarens tilskuddsmidler til private fredede og bevaringsverdige

bygg ikke holder tritt med den sterke kostnadsutviklingen. Innenfor byggesektoren forsterkes dette av et stadig sterkere byråkrati og nye pålegg fra myndighetene. Samtidig er det økende mangel på erfarne håndverkere innenfor mange av de relevante restaureringsfagene.

REGNSKAP 2013 FOR EUROPA NOSTRA NORGE

Regnskapet for ENN er gjort opp med et underskudd på kr 5.539, etter at det er gitt en gave på kr 7.434 (Euro 1.000) til vår moderorganisasjon Europa Nostra i forbindelse med det forestående 50-årsjubileum. Pr 31.12. 2012 hadde ENN en egenkapital på kr 14.236. Som kjent beholder Europa Nostra Norge 10 % av de norske medlemmers årskontingent. Resten innbetales til Europa Nostra i Haag. Regnskapet følger vedlagt.

REPRESENTASJON I EUROPA NOSTRAS STYRENDE ORGANER

Marianne Roald Ytterdal, tidligere formann i Fortidsminneforeningen, sitter i organisasjonens styre. Erik Schultz sitter i Europa Nostras råd.

Styret har i 2012 arbeidet med følgende saker som er direkte utgått fra moderorganisasjonen i Haag:

FORUM FOR NASJONALE ORGANISASJONER

Det ble avholdt et møte med nasjonale representanter i løpet av 2012, denne gangen i forbindelse med rådsmøtet i Helsingfors i november. Representanter for styret i EN og sekretariatet var til stede. Saker som ble tatt opp var bl.a. typisk nok problemet med skyldig kontingent blant medlemmene, innføring av felles logo, behovet for å rekruttere nye medlemmer og en oppfordring om å forberede markeringen av organisasjonenes 50 års jubileum i 2013 med nasjonale arrangementer. Mange land er i gang med dette allerede,

BALTISK/NORDISK FORUM

Det har heller ikke i 2012 funnet sted noe formelt møte mellom de nordiske og baltiske Europa Nostra-organisasjonene. Dette har sammenheng med at det omtalte forum for nasjonale representanter er kommet godt i gang. Dessverre var ikke representanter fra Latvia eller Litauen til stede på kongressen i Lisboa, rådsmøtene eller møtet for nasjonale representanter i 2012.

EU GRAND PRIX/EUROPA NOSTRA AWARD SCHEME

Prosjektet får meget stor oppmerksomhet i de europeiske mediene og bred deltagelse fra hele Europa innenfor de fire klassene hvor man tar imot nominasjoner. I de senere år er dette blitt det største enkeltprosjektet under den årlige kongressen.

Det norske prosjektet som ble nominert i kategori 1 (Bevaring) i 2012, nådde dessverre ikke opp. Det gjorde imidlertid "Rydd et kulturminne" i kategori 4 "Education, Training and Awareness raising". Se over. I alt var det 226 prosjekter som ble bedømt. I 2013 er det nominert et norsk prosjekt i kategori 1. Det er første gang vi nominerer et teknisk/industrielt kulturminne fra Norge. I alt var det mottatt 197 nominasjoner fra 31 forskjellige land ved fristens utløp 1. oktober 2012.

Styret i Europa Nostra Norge bruker tid på å finne frem egnede kandidater som kan nomineres fra Norge. Hverken i Norge eller sentralt i Europa Nostra har man funnet det riktig å tilkjenne hvem som nomineres fra det enkelte land. Dersom et prosjekt ikke når opp i konkurransen, kan man bli konfrontert med dette ved en senere anledning.

HERITAGE IN PERIL

Dette arbeidsområdet krever mye oppmerksomhet, all den stund stadig nye kulturminner utsettes for ødeleggelse og manglete vedlikehold. Europa Nostra arbeider tett med nasjonale kulturminneorganisasjoner og bruker sitt faglige og politiske nettverk til å stoppe nedbygging og forfall av kjente og mindre kjente kulturminner. Det har i noen tid vært arbeidet med å få etablert en kampanje hvor man får frem "De 7 mest utsatte kulturminner i Europa". De enkelte lands kulturminneorganisasjoner fremmer sine forslag og en egen komité kommer med sine forslag til de 7 mest sårbare kulturminnene. Håpet er at dette vil bidra til større bevisstgjøring i befolkningen og raskere oppfølging fra myndighetene. Kandidatene vil bli offentliggjort under kongressen i Aten i juni. Tanken er at dette skal bli en årlig "begivenhet" knyttet til kongressen.

EEA FINANCIAL MECHANISM

Norge innbetaler 97 % av de midler på ca kr. 10,7 mrd som går til å utjevne de sosiale og økonomiske ulikheter mellom nye og gamle EU-land. Pengene fordeles over 5 år, og ca 21 % av midlene går til kulturminnesektoren. Det er de 12 nye EU-landene samt Hellas, Portugal og Spania som selv prioriterer innenfor hvilke sektorer pengene skal investeres. Midlene i den andre avtaleperioden (2009-2013) kanaliseres gjennom en sentral institusjon som er bygget opp i Brussel og støttet fra Norge.

Europa Nostra er opptatt av hvorledes disse betydelige midlene kanaliseres til kulturminneformål i de tidligere østeuropeiske landene. De mange frivillige kulturminneorganisasjonene som de senere år er etablert i disse landene, står foran store oppgaver innenfor rehabilitering, opplæring og trening. Med sitt sterke nettverk arbeider Europa Nostra for at omtalte midler også skal kunne tilflyte prosjekter knyttet opp mot uavhengige kulturminneorganisasjoner (NGOs) i disse landene. Dette saks-komplekset var blant de ting som ble tatt opp med Riksantikvaren under vår generalsekretærs møte med Jørn Holme 18. september.

ÅRETS KONGRESS I LISBOA

Europa Nostra holdt sin årlige kongress i Lisboa fra 30. mai til 3. juni, godt støttet av lokale og nasjonale kulturminneorganisasjonene samt myndigheter og ikke minst Gulbenkian-stiftelsen. Det var lagt opp til et bredt anlagt program hvor både historiske bygninger, kirker, klostre og museer ble besøkt, synliggjorde Lisboas store og bredt sammensatte kulturarv. Europa Nostras Forum var i 2012 viet "Bevar Europas utsatte kulturarv". Dette tema var sannsynligvis valgt fordi Europa Nostra i år vil etablere en kampanje for å få mer oppmerksomhet rundt de mange utsatte kulturminnene. Dette var et godt organisert forum med mange sammensatte og gode paneler.

Presentasjonen av de prisvinnende prosjektene (EU Prize for Cultural Heritage / Europa Nostra Awards) blir stadig bedre og bidrar til god oppslutning om dette programmet. Mangfoldet er stort, med til dels stor overføringsverdi til andre land, som for eks. "Rydd et kulturminne"

Pristildelingsseremonien fant sted i det eksemplarisk restaurerte St. Jeronimus-klosteret i nærvær av nærmere 1.200 deltakere og gjester. Klosteret er et UNESCO World Heritage Site. For første gang oppnådde et norsk prosjekt å motta EUs Grand Prix. Et imponerende resultat!

ATEN VERTSKAP FOR KONGRESSEN I 2013

Kongressen i 2013 er fastlagt til 13.-17. juni, med muligheter til å «henge seg på» en ekstra tur av én dags eller tre dagers varighet i forlengelsen av kongressen. Den markerer 50 års-jubileet for Europa Nostras arbeid med å bevare den europeiske kulturarven. På rådsmøtet i Helsingfors 22. november ble vi gitt en fyldig orientering om kongressens opplegg og innhold fra en representant fra den greske kulturminneorganisasjonen Elliniki Etairia som er ansvarlig for organiseringen av det hele. Man får betydelig økonomisk støtte til kongressen fra nasjonale stiftelser som har støttet Europa Nostras arbeid i mange år. Det er stor oppslutning om arrangementet fra greske myndigheter og kulturminneorganisasjoner. Vi kan gå ut fra at dette blir en meget interessant begivenhet. For mer detaljer se: (www.europanostra.org/athen)

EUROPA NOSTRA 50 ÅR I 2013

I tillegg til kongressen i Aten, som utvilsomt vil ta farve av dette jubileet, er det også under forberedelse et større møte i Brussel i november hvor man vil ta opp de nødvendige politiske tiltak som må iverksettes for å bedre å ta vare på Europas kulturarv. Nærmere om dette og andre arrangementer kan du finne på Europa Nostras hjemmeside: www.europanostra.org

MEDLEMSVERVING

Europa Nostra - som andre kulturminneorganisasjoner innenfor EU - fortsetter å merke de store innstramningstiltakene som foregår innenfor offentlig og privat sektor. Kulturminneorganisasjoner er i stor grad avhengig av medlemskontingenter og inntekter fra sponsorer. Særlig

sponsormidler er det i dag vanskelig å få fornyet etter hvert som gamle avtaler utløper. Dette får følger også for Europa Nostra. Staben er trimmet og til dels erstattet med frivillige i visse funksjoner. Det er imidlertid grenser for hvor man kan bruke frivillige. Styret i Europa Nostra oppfordrer derfor alle medlemmer til å bli med i arbeidet for å rekruttere nye medlemmer til vår organisasjon, så vel enkeltpersoner som bedrifter, stiftelser og institusjoner. Oppfordringen går videre til våre norske medlemmer.

I løpet av året har vi fått 4 nye individuelle medlemmer og mistet to. Europa Nostra Norge har som nevnt over, bidratt til moderorganisasjonens økonomi med en gave på 1.000 Euro.

Oslo, 5. Februar 2013

Styret i Europa Nostra Norge

Erik Schultz	Seppo Heinonen	Eirik Saxvik	Tore Edvard Bergaust
Magdalena Eckersberg	Axel Mykleby		Gunnar Stavseth